

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

**НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ
УКРАЇНИ**

**V МІЖНАРОДНА НАУКОВО-
ПРАКТИЧНА
ОНЛАЙН КОНФЕРЕНЦІЯ
«ІННОВАЦІЇ В ОСВІТІ,
НАУЦІ ТА ВИРОБНИЦТВІ»
ПРИСВЯЧЕНУ 100-РІЧЧЮ
ВІД ДНЯ ЗАСНУВАННЯ ВСП
«МУКАЧІВСЬКИЙ ФАХОВИЙ
КОЛЕДЖ НУБІП УКРАЇНИ**

**ВСП «МУКАЧІВСЬКИЙ
ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ НУБІП
УКРАЇНИ»**

**V INTERNATIONAL SCIENTIFIC
AND PRACTICAL
ONLINE CONFERENCE
"INNOVATION IN EDUCATION,
SCIENCE AND PRODUCTION".
DEDICATED TO THE 100th
ANNIVERSARY OF THE
ESTABLISHMENT VSP OF
«MUKACHIV PROFESSIONAL
COLLEGE» NUBIP OF UKRAINE**

**САСКАЧЕВАНСЬКОГО
УНІВЕРСИТЕТУ, САСКАТУН,
КАНАДА**

24-26 листопада 2021 року

м. Київ

УДК 631.5:633.2/3

**ПРОДУКТИВНОСТІ БОБОВО-ЗЛАКОВИХ ТРАВСУМІШОК
ЗАЛЕЖНО ВІД ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОЩУВАННЯ**

Бурко Л.М. кандидат с.-г. наук

Задерейко В.І. студент ОС «Магістр»

Національний університет біоресурсів і природокористування України

У збільшенні виробництва високобілкових кормів сіна та силосу з пров'ялених трав особлива роль належить багаторічним травам. Науковими дослідженнями доведено, що для збалансованості всіх видів кормів за вмістом перетравного протеїну багаторічні трави в структурі кормових культур повинні складати 45-50 %.

За правильного добору злакових трав для спільного вирощування з люцерною посівною, конюшиною лучною та іншими бобовими забезпечується повніше використання їх біологічних властивостей створеним ценозом та агроекологічні умови регіону.

Видовий склад висіяної травосумішки залежить від багатьох факторів, насамперед – біологічних особливостей. У перші роки використання травостою завжди переважають бобові трави, оскільки вони більш швидкозрілі види. Пізніше формується злаковий травостій – переважно із кореневищних та низових злаків. Серед злакових трав найефективнішою у сумішках виявилася костриця лучна, особливо за внесення фосфорно-калійних добрив, тому що культура меншою мірою вибаглива до ґрунтових умов.

Встановлено, що травосумішки до складу яких входять злакові і бобові трави, значно стійкіші до зміни екологічних умов, оскільки за рахунок ярусного розміщення надземної і підземної маси, різного характеру пагоноутворення забезпечуються сприятливіші умови для формування урожаю та знижується негативний вплив зміни клімату. Сумісні посіви бобових та злакових трав, порівняно з чистими посівами, повніше використовують сонячну енергію, вуглекислий газ і азот з повітря та поживні речовини з ґрунту. При цьому покращується живлення рослин і мікрофлори, активізується їхня діяльність та підвищується родючість ґрунту в цілому.

Основними аспектами підбору кормових культур при створенні травосумішок є відповідність їх до факторів життя. Зокрема, системи удобрення та режиму використання, конкурентна здатність видів, що входять до агрофітоценозу та інше. Сумішки із 3-5-ти видів забезпечують вищий урожай листостеблової маси ніж багатоконпонентні.

Правильно підібрані трави за оптимального їх співвідношення дають змогу підвищити урожайність травостоїв та забезпечують отримання збалансованої за кормовими показниками зеленої маси.

Дослідженнями В.Г. Кургака доведена ефективність використання у травосумішах костриці лучної та стоколосу безостого з конюшиною червоною та люцерною посівною. За три роки використання вихід кормових одиниць становив 8,71-9,86 т/г та сирого протеїну 1,78-2,05 т/га. Частка бобового компонента у травосумішці – 51 %.

Дослідженнями К. П. Ковтун встановлено, що урожайність та поживність злакових трав залежала від удобрення. Так, із підвищенням доз азотних добрив до N_{360} кг/га діючої речовини вихід сухої речовини збільшувався: у ранньостиглих травосумішок 1,22-3,24 т/га, середньостиглих – від 2,28 до 4,66 та пізньостиглих – 1,65-7,12 т/га порівняно з внесенням N_{180} кг/га.

Дослідженнями А. В. Боговіна встановлено, що для отримання 4,0-5,0 т/га кормових одиниць достатньо в травостой мати до 50 % бобових компонентів та вносити лише фосфорно-калійні добрива. Для підвищення кормової продуктивності травосумішок слід включати ще азотні добрива. Застосування фосфорно-калійних добрив сприяє підвищенню частки бобового компонента у бобово-злакових травосумішках, а за внесення повного мінерального добрива спостерігається їх зменшення в травостой.

За даними ННЦ «Інститут землеробства НААН» застосування повного мінерального добрива із розрахунку $N_{140}P_{90}K_{120}$ на бобово-злакових травосумішках сприяло виходу сухої речовини на рівні 12,7 т/га, а без удобрення – 11,8 т/га.

Дослідженнями О. П. Лук'янця встановлено, що внесення фосфорно-калійних добрив із розрахунку $P_{60}K_{120}$ на ґрунтах із високим вмістом фосфору і калію приріст урожаю становив 5-15 %. Внесення такої кількості добрив забезпечувало вихід 3,0-3,8 т/га сухої речовини, а при додаванні азотних добрив він підвищився до 5,0-5,9 т/га, проти контролю 2,8-3,7 т/га.

Дослідженнями В. О. Оліфіровича встановлено, що внесення повного мінерального добрива із розрахунку 30 кг/га діючої речовини кожного компонента призводило до зменшення частки бобових трав у травосумішці, зокрема лядвенцю рогатого до 58 %, тоді як на контролі цей показник становив 69 %. Однак частка тимофіївки лучної зростала до 32 %, проти контролю 25 %.

Отже, вирощування бобових в сумішах із злаковими травами повинно відігравати важливу роль у збільшенні виробництва високобілкових кормів. Важко переоцінити роль і значення багаторічних бобово-злакових сумішок у біологічному землеробстві. при вирощуванні бобово-злакових травосумішок багаторічних трав для забезпечення оптимального співвідношення компонентів доцільно застосовувати азотні, фосфорні та калійні мінеральні добрива. Внесення добрив є одним із вагомих чинників підвищення кормової. Збільшені дози азотних добрив до N_{90} призводять до зниження

цинотичної активності та випадання бобового компонента в агрофітоценозах. При вмісті бобового компонента понад 35-40 % під бобово-злакові травосумішки потрібно вносити азотні добрива навесні в нормі N_{50} , фосфорно-калійні – в повній нормі під запланований урожай перед сівбою з розрахунку $P_{120}K_{150}$.